PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. i članku 50. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 41/2001 i 55/2001).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Uvodne napomene i pravni okvir

Reforma energetskog sektora započela je u srpnju 2001. nakon što je Hrvatski sabor donio prvi paket energetskih zakona, a nastavljena je prosincu 2004. kada je Hrvatski sabor donio drugi paket energetskih zakona.
U srpnju 2007. zbog potrebe dodatnog usklađenja sa direktivama Europske unije donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energiji (Narodne novine, broj 76/2007) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije (Narodne novine, broj 76/2007).

Danas je na snazi više od 30 podzakonskih propisa iz sektora električne energije koji su donijeti temeljem odredbi Zakona o energiji (Narodne novine, br. 68/2001, 177/2004 i 76/2007) i Zakona o tržištu električne energije (Narodne novine, br. 177/2004 i 76/2007).

Razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije

Osnovni razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije proizlaze iz potrebe potpunog usklađenja sa sljedećim Direktivama Europske unije:

- Direktiva 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za tržište električne energije,
- Uredba 1228/2003/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima za pristup mreži za prekogranične razmjene električne energije.

Pitanja koja se uređuju Zakonom

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije postigli bi se sljedeći ciljevi:

- obavljanje djelatnosti trgovine električnom energijom i opskrbe električnom energijom na razvidan način,
- proceduralno usklađenje donošenja podzakonskih propisa iz nadležnosti operatora prijenosnog sustava s Direktivom 2003/54/EZ i Uredbom 1228/2003/EC na način da se isti donose uz sudjelovanje operatora tržišta električne energije i Hrvatske energetske regulatorne agencije,

- omogućavanje brže i efikasnije pravne zaštite kupcima električne energije koji su nezadovoljni odlukama operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava, a vezano na pristup i uvjete pristupa mreži,
- određivanje opskrbljivača tarifnih kupaca i jasno definiranje njegove uloge,
- racionalizacija i pojednostavljenje poslova operatora tržišta električne energije vezano uz njegovu ulogu evidentiranja i praćenja subjekata na tržištu električne energije,
- precizno definiranje statusa povlaštenog kupca, malog kupca i tarifnog kupca, a posebno njihova položaja u prijelaznom razdoblju,
- jasno određivanje načina utvrđivanja cijene električne energije za opskrbljivača tarifnih kupaca te razdoblja za njihovu primjenu, uz uvođenje javnog nadmetanja za nabavu električne energije za opskrbljivača tarifnih kupaca.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona neće biti potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. OBRAZLOŽENJE RAZLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno članku 159. stavku 1. Poslovnika Hrvatskog sabora po hitnom postupku donose se zakoni kojim se sprečavaju i otklanjanjaju veći poremećaji u gospodarstvu.

Obavljanje energetskih djelatnosti treba što prije normativno uskladiti s pravnom stečevinom Europske unije, što je jedan od značajnih poslova u prilagodbi uvjetima u hrvatskom gospodarstvu i uvjetima koji su proizašli usljed uvođenja EU zakonodavstva.

Potrebna dinamika liberalizacije tržišta i njegovog otvaranja također zahtijeva hitan postupak donošenja Zakona. Trenutačno, zbog neodgovarajućih zakonskih rješenja, taj je proces usporen i predstavlja kočnicu u daljnjem razvoju hrvatskog gospodarstva.
Ukratko, postoji dva bitna razloga za hitnost postupka:

- potreba usklađivanja s novonastalim gospodarskim uvjetima;
- nezadovoljavajući dostignuti stupanj liberalizacije i otvorenosti tržišta električne energije;

Sve navedeno predstavlja osobito opravdan državni razlog za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE

Članak 1.

U Zakonu o tržištu električne energije (Narodne novine, br. 177/2004 i 76/2007) u članku 2. stavku 2. iza točke 11. dodaje se nova točka 12. koja glasi:
»12. trgovac električne energije – energetski subjekt koji kupuje i prodaje električnu energiju, isključujući prodaju električne energije kupcu,«.

Dosadašnje točke 12. i 13. postaju točke 13. i 14.

Članak 2.

U članku 3. stavku 2. podstavak 3. mijenja se i glasi:
»- trgovina električnom energijom.«.

Članak 3.

U članku 15. stavku 1. podstavku 7. brišu se riječi: »a donosi ih uz suglasnost operatora tržišta,«.

Iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. koji glasi:
»(4) Operator prijenosnog sustava donosi pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava uz prethodnu suglasnost operatora tržišta električne energije i Agencije.«.

Članak 4.

U članku 16. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:
»(2) Operator prijenosnog sustava donosi pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta uz prethodnu suglasnost Agencije.«.

Članak 5.

U članku 20. stavak 2. mijenja se i glasi:
»(2) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava u slučaju neudovoljavanja prigovoru koji se odnosi osobito na odbijanje priključka na prijenosnu ili distribucijsku mrežu, uvjete priključenja na prijenosnu ili distribucijsku mrežu, određivanje naknade za priključenje i povećanje priključne snage na prijenosnu ili distribucijsku mrežu, određivanje naknade za korištenje prijenosne ili distribucijske mreže i određivanje cijene energije uravnoteženja, obvezan je ustupiti predmet na daljnje postupanje Agenciji.«.

Članak 6.

U članku 26. stavku 3. iza riječi: »tarifnih kupaca električnom energijom« dodaju se riječi: »na regulirani način i po reguliranoj cijeni«.

U članku 26. stavku 5. riječ: »krajnjem« briše se.

Iza stavka 6. dodaje se novi stavak 7. koji glasi:
»(7) Energetski subjekt koji obavlja poslove operatora distribucijskog sustava dužan je pored obavljanja poslova operatora distribucijskog sustava obavljati i poslove opskrbljivača tarifnih kupaca.«.

Članak 7.

U članku 27. stavku 1. iza riječi: »opskrbljivač« dodaju se riječi: »tarifnih kupaca«, a riječi: »i malim kupcima« brišu se.

Članak 8.

Članak 28. mijenja se i glasi:
»(1) Opskrbljivač tarifnih kupaca sklapa ugovor o opskrbi ili ugovor o opskrbi i korištenju prijenosne i/ili distribucijske mreže s tarifnim kupcima električne energije.

(2) Povlašteni kupac i opskrbljivač, kojeg on slobodno izabere, sklapaju ugovor o opskrbi električnom energijom i slobodno ugovaraju količinu i cijenu električne energije.

(3) Korištenje mreže kupci ugovaraju s operatorom prijenosnog sustava ili operatorom distribucijskog sustava.

(4) Kupci su dužni platiti cijenu za korištenje prijenosne i/ili distribucijske mreže i naknade propisane zakonom.

(5) Energetski subjekti iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka dužni su na zahtjev operatora tržišta električne energije dostaviti podatke iz ugovora o opskrbi, osim komercijalnih podataka, i podatke iz ugovora o korištenju mreže.«.

Članak 9.

U članku 30. stavku 1. podstavku 1. riječ »svih« briše se.

U stavku 1. podstavak 3. mijenja se i glasi:
» - izradu tržišnog plana i usklađivanje s dodijeljenim prekograničnim kapacitetima,«.

U stavku 1. podstavku 5. riječ »opskrbljivača« zamjenjuje se riječima: »subjekata na tržištu električne energije«.

Članak 10.

Članak 32. mijenja se i glasi:
»(1) Nakon stjecanja statusa, povlašteni kupac treba u roku od šest mjeseci izabrati svog opskrbljivača, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca.
(2) Povlašteni kupac iz kategorije kućanstvo koji ne želi koristiti pravo povlaštenog kupca ili ne uspije pronaći opskrbljivača, ima pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca.
(3) Povlašteni kupac čiji opskrbljivač prestane s radom mora u roku od 30 dana pronaći novog opskrbljivača, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca.
(4) Povlašteni kupac koji ostane bez opskrbljivača ili mu opskrbljivač prestane s radom, a u roku iz stavka 1. i 3. ovoga članka nije pronašao novog opskrbljivača, plaća opskrbu električnom energijom po cijeni električne energije uravnoteženja za obračun električne energije povlaštenim kupcima koji nisu pronašli svog opskrbljivača.«.

Članak 11.

U članku 33. stavak 1. mijenja se i glasi:
»(1) Tarifnog kupca opskrbljuje električnom energijom opskrbljivač tarifnih kupaca po cijenama iz tarifnog sustava za proizvodnju električne energije, s iznimkom za povlaštene kupce, bez visine tarifnih stavki ili po cijenama električne energije iz javnog nadmetanja i tarifnog sustava za opskrbu električnom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki.«.

Članak 12.

Članak 34. mijenja se i glasi:
»U slučaju kada je otvorenost tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj manja od otvorenosti tržišta električne energije u drugim državama, operator prijenosnog sustava može, uzimajući u obzir situaciju na tržištu električne energije i opći interes, odobriti pristup mreži subjektu na tržištu električne energije u Republici Hrvatskoj da opskrbi kupca u državi s većom otvorenošću tržišta električne energije na zahtjev te države, samo uz prethodnu suglasnost Agencije.«.

Članak 13.

U članku 35. iza riječi: »vodova« dodaje se zarez i riječi: » kao i prijenosne mreže u cjelini«.

Članak 14.

U članku 38. stavku 1. podstavak 18. mijenja se i glasi:

»- ne dostavi podatke operatoru tržišta električne energije na njegov zahtjev (članak 28. stavak 5.),«.

Članak 15.

U cijelom tekstu u Zakonu o tržištu električne energije (»Narodne novine«, broj: 177/04 i 76/07) iza riječi: »operator tržišta« u odgovarajućem padežu dodaju se riječi: »električne energije« u odgovarajućem padežu.

Članak 16.

(1) Mali kupac dužan je do 30. lipnja 2009. izabrati svog opskrbljivača i s istim sklopiti ugovor o opskrbi, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca.

(2) Mali kupac koji u roku iz stavka 1. ovoga članka nije pronašao novog opskrbljivača plaća opskrbu električnom energijom po cijeni električne energije uravnoteženja za obračun električne energije povlaštenim kupcima koji nisu pronašli svog opskrbljivača.

Članak 17.

(1) Opskrbljivač tarifnih kupaca dužan je do 1. siječnja 2011. opskrbljivati električnom energijom povlaštenog kupca iz članka 32. stavka 2. i 3. ovoga Zakona po cijenama iz tarifnog sustava za proizvodnju električne energije, s iznimkom za povlaštene kupce, bez visine tarifnih stavki i tarifnog sustava za opskrbu električnom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki.

(2) Nakon isteka razdoblja iz stavka 1. ovoga članka opskrbljivač tarifnih kupaca opskrbljuje električnom energijom povlaštenog kupca iz članka 32. stavka 2. i 3. ovoga Zakona po cijenama električne energije iz javnog nadmetanja, koje Agencija raspisuje svakih pet godina i kojim odabire najpovoljniji energetski subjekt koji osigurava električnu energiju opskrbljivaču tarifnih kupaca za opskrbu električnom energijom povlaštenih kupaca, i tarifnog sustava za opskrbu električnom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki.

(3) Opskrbljivač tarifnih kupaca opskrbljuje električnom energijom povlaštenog kupca iz članka 32. stavka 2. i 3. ovoga Zakona po cijenama iz tarifnog sustava za proizvodnju električne energije, s iznimkom za povlaštene kupce, bez visine tarifnih stavki i tarifnog sustava za opskrbu električnom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki do početka primjene ugovora o javnoj nabavi električne energije između opskrbljivača tarifnih kupaca i energetskog subjekta koji je kao najpovoljniji odabran u postupku javne nabave.«.

Članak 18.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE ČLANAKA

Članak 1.

Člankom 1. Konačnog prijedloga Zakona predlaže se dopuna članka 2. na način da se dopuni novom točkom kojom se propisuje značenje izraza »trgovac električne energije«.

Članak 2.

Člankom 2. Konačnog prijedloga Zakona predlaže se promjena članka 3. kojim se propisuje način obavljanja energetskih djelatnosti te se propisuje da se energetska djelatnost »trgovina električnom energijom« ima obavljati kao tržišna djelatnost.

Članak 3.

Predloženom izmjenom jasno se utvrđuje da operator prijenosnog sustava donosi pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava uz prethodnu suglasnost operatora tržišta električne energije i Agencije.

Članak 4.

Predloženom izmjenom jasno se utvrđuje da operator prijenosnog sustava donosi pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta uz prethodnu suglasnost Agencije.

Članak 5.

Člankom 5. Konačnog prijedloga Zakona predlaže se izmjena članka 20. stavka 2. Zakona da bi se omogućila brža i efikasnija pravna zaštita kupaca električne energije koji su nezadovoljni odlukama operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava, a vezano na pristup i uvjete pristupa mreži.

Članak 6.

Člankom 6. Konačnog prijedloga Zakona predlaže se izmjena u članku 26. Zakona zbog toga da se jasno odredi način na koji opskrbljivač tarifnih kupaca vrši obvezu javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom, te se određuje da je energetski subjekt koji obavlja poslove operatora distribucijskog sustava dužan pored obavljanja poslova operatora distribucijskog sustava obavljati i poslove opskrbljivača tarifnih kupaca.

Članak 7.

Člankom 7. Konačnog prijedloga Zakona u članku 27. Zakona određeno je da obvezu javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom ima samo opskrbljivač tarifnih kupaca te je određeno da samo povlašteni kupci iz kategorije kućanstvo ne moraju, ako ne žele, iskoristiti svoje pravo povlaštenog kupca.

Članak 8.

Člankom 8. Konačnog prijedloga Zakona u cijelosti je promijenjen članak 28. Zakona te je određeno s kim i koje ugovore zaključuju opskrbljivači, operatori mreže i kupci, koju cijenu su dužni platiti povlašteni kupci za opskrbu električnom energijom, a koju cijenu svi kupci za korištenje mreže.
Nadalje, propisano je da operatori mreže i opskrbljivači imaju obvezu da podatke iz sklopljenih ugovora dostavljaju operatoru tržišta električne energije, na njegov zahtjev.

Članak 9.

Člankom 9. Konačnog prijedloga Zakona u članku 30. Zakona preciznije su određene obveze operatora tržišta električne energije u pogledu evidentiranja subjekata na tržištu električne energije, evidentiranja njihovih ugovornih obveza te izrade tržišnog plana i usklađivanja s dodijeljenim prekograničnim kapacitetima.

Članak 10.

Člankom 10. Konačnog prijedloga Zakona u cijelosti je promijenjen članak 32. Zakona te su precizno definirane cijene električne energije i rokovi njihove primjene za povlaštene kupce u slučaju kad im opskrbljivač prestane s radom.
Nadalje, definirano je da povlašteni kupac iz kategorije kućanstvo koji ne želi koristiti pravo povlaštenog kupca ili ne uspije pronaći opskrbljivača, ima pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca.

Članak 11.

Člankom 11. Konačnog prijedloga Zakona u članku 33. Zakona mijenjan je stavak 1. te je precizno opisan način na koji se utvrđuje cijena opskrbe tarifnih kupaca koje opskrbljuje opskrbljivač tarifnih kupaca.

Članak 12.

Člankom 12. Konačnog prijedloga Zakona u cijelosti je promijenjen članak 34. Zakona te je isti formalno usklađen s načelom uzajamnosti iz Direktive 2003/54/EZ u pogledu pristupa tržišnih sudionika mreži s obzirom na otvorenost tržišta.

Članak 13.

Dopunom članka 35. Zakona propisuje se da prekogranični prijenos mreže ne ovisi samo o prijenosnim mogućnostima interkonekcijskih vodova nego i o tehničkim mogućnostima prijenosne mreže u cjelini.

Članak 14.

Člankom 14. Konačnog prijedloga Zakona promijenjen je članak 38. stavak 1. podstavak 18. Zakona kojim su propisane kaznene odredbe ako energetski subjekt ne dostavi podatke operatoru tržišta električne energije na njegov zahtjev, sve radi usklađenja sa člankom 28. stavkom 5. Zakona.

Članak 15.

Kako se prema Konačnom prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina uvodi nova energetska djelatnost organiziranja tržišta prirodnim plinom koju obavlja operator tržišta plina, bilo je potrebno napraviti distinkciju između operatora tržišta plina i operatora tržišta električne energije.
Budući da će oba operatora djelovati u okviru Hrvatskog operatora tržišta energije, predlaže se u cijelom tekstu Zakona iza riječi: »operator tržišta« u odgovarajućem padežu dodati riječi: »električne energije« u odgovarajućem padežu.

Članak 16.

Člankom 16. definira se da je mali kupac dužan do 30. lipnja 2009. izabrati svog opskrbljivača i s istim sklopiti ugovor o opskrbi, te da u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca, u protivnom plaća opskrbu električnom energijom po cijeni električne energije uravnoteženja za obračun električne energije povlaštenim kupcima koji nisu pronašli svog opskrbljivača.

Članak 17.

Člankom 17. određuje se način utvrđivanja cijene električne energije za opskrbljivača tarifnih kupaca te razdoblja njihove primjene, uz uvođenje javnog nadmetanja za nabavu električne energije za opskrbljivača tarifnih kupaca.

Članak 18.

Člankom 18. Konačnog prijedloga Zakona propisuje se da Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

Članak 2.

(1) Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu imaju značenja utvrđena Zakonom o energiji.

(2) U ovom se Zakonu koriste i izrazi koji u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1. distribucija električne energije – razvod električne energije visokonaponskom, srednjonaponskom i niskonaponskom distribucijskom mrežom radi njene isporuke kupcima, ali ne uključuje opskrbu,
2. horizontalno integrirano poduzeće – poduzeće ili grupa koja obavlja barem jednu djelatnost proizvodnje radi prodaje, prijenosa, distribucije, opskrbe ili neke druge djelatnosti koja nije povezana s električnom energijom,
3. mali kupac – svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju za vlastite potrebe s manje od 50 radnika i ukupnim prihodom koji nije veći od 70 milijuna kuna,
4. operator distribucijskog sustava – energetski subjekt koji obavlja djelatnost distribucije električne energije,
5. operator prijenosnog sustava – energetski subjekt koji obavlja djelatnost prijenosa električne energije,
6. operator tržišta – energetski subjekt koji obavlja djelatnost organiziranja tržišta električne energije,
7. opskrbljivač – energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost opskrbe električnom energijom,
8. poduzetnik – svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju za potrebe proizvodnje robe i/ili pružanja usluga i ne koristi je u vlastitom kućanstvu,
9. postupak odobrenja – postupak kojim se dodatne potrebe za snagom i zamjenom proizvodnih objekata pokrivaju na osobiti način, a na temelju odobrenja nadležnog tijela,
10. prijenos električne energije – transport električne energije međusobno povezanom mrežom vrlo visokog i visokog napona radi njene isporuke krajnjim kupcima ili energetskom subjektu za distribuciju, ali ne uključuje opskrbu,
11. srednji kupac – svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju za vlastite potrebe, kupac s više od 50 i manje od 250 radnika i s ukupnim prihodom većim od 70 milijuna kuna,
12. vertikalno integrirano poduzeće – poduzeće ili grupa koja obavlja barem jednu djelatnost prijenosa ili distribucije i barem jednu djelatnost proizvodnje ili opskrbe električne energije
13. visokoučinkovita kogeneracija – kogeneracija koja se temelji na potrošnji korisne topline i uštedi primarne energije.

Članak 3.

(1) Energetske djelatnosti, u smislu ovoga Zakona, obavljaju se kao tržišne djelatnosti i kao regulirane djelatnosti.

(2) Pod tržišnim djelatnostima razumijevaju se:

– proizvodnja električne energije za povlaštene kupce,

– opskrba električnom energijom za povlaštene kupce,

– trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energijom.

(3) Energetske djelatnosti iz stavka 2. ovoga članka obavljaju se prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi gdje se slobodno dogovaraju količine i cijene isporučene električne energije sklapanjem kratkoročnih i dugoročnih ugovora ili izravno na organiziranom tržištu.

(4) Pod reguliranim energetskim djelatnostima razumijevaju se:

– proizvodnja električne energije za tarifne kupce,

– prijenos električne energije,

– distribucija električne energije,

– organiziranje tržišta električnom energijom,

– opskrba električnom energijom za tarifne kupce.

(5) Regulirane energetske djelatnosti obavljaju se kao javne usluge.

Članak 15.

(1) Dužnosti operatora prijenosnoga sustava su:

– osiguravanje dugoročne sposobnosti prijenosne mreže radi zadovoljenja razboritih zahtjeva za prijenosom električne energije,

– doprinos sigurnosti opskrbe odgovarajućim prijenosnim kapacitetima i pouzdanošću prijenosne mreže,

– upravljanje tokovima električne energije u prijenosnoj mreži uzimajući u obzir razmjene električne energije s drugim povezanim mrežama te osiguranje raspoloživosti svih potrebnih pomoćnih usluga,

– angažiranje proizvodnih objekata na svom području i za određivanje korištenja spojnih vodova s drugim mrežama na temelju kriterija koji moraju biti objektivni, javno objavljeni i nepristrano primjenjivani,

– osiguravanje energije za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži i energije za uravnoteženje te za pružanje usluga sustava sukladno razvidnim, nepristranim i tržišnim načelima,

– briga o gubicima u mreži i svakogodišnjoj analizi gubitaka,

– donošenje objektivnih, razvidnih i nepristranih pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, uključujući i pravila za zaračunavanje naknada koje plaćaju korisnici mreže za elektroenergetsku neravnotežu, a donosi ih uz suglasnost operatora tržišta,

– pružanje potrebnih informacija operatorima drugih povezanih sustava radi sigurnog i učinkovitog pogona, usklađenog razvoja i omogućavanja pogona međusobno povezanih sustava,

– osiguravanje nepristranosti prema korisnicima prijenosne mreže, osobito prema povezanim poduzećima unutar vertikalno integriranog poduzeća,

– pružanje informacija korisnicima mreže koje su im potrebne za učinkovit pristup i korištenje mreže,

(2) Operator prijenosnog sustava u svom godišnjem izvješću, koje podnosi Agenciji, dužan je izvijestiti o provedbi dužnosti iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Agencija na temelju izvješća iz stavka 2. ovoga članka može, u slučaju potrebe, zahtijevati provedbu određenih mjera radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti.

Članak 16.

Operator prijenosnog sustava također je odgovoran za:

– pogon i održavanje, razvoj i izgradnju prijenosne mreže te dijela proizvodnje jalove električne energije,

– izvođenje priključka korisnika prijenosne mreže prema propisanim uvjetima u Zakonu o energiji,

– kontinuitet i pouzdanost sustava opskrbe električnom energijom te ispravnu koordinaciju sustava proizvodnje, prijenosa i distribucije,

– vođenje elektroenergetskog sustava,

– osiguravanje pristupa mreži prema reguliranim**,** razvidnim i nepristranim načelima,

– utvrđivanje i razgraničenje troškova nastalih prijenosom električne energije, uz suglasnost operatora distribucijskog sustava,

– preuzimanje ukupne proizvedene električne energije od povlaštenih proizvođača prigodom angažiranja proizvodnih objekata,

– davanje prednosti proizvođačima koji koriste domaće izvore sirovina za proizvodnju električne energije u iznosu koji ne prelazi 15% od ukupno korištenih sirovina u kalendarskoj godini za proizvodnju električne energije, prema energetskoj bilanci Republike Hrvatske,

– dostavljanje operatoru tržišta obračunskih podataka o preuzetoj električnoj energiji od povlaštenih proizvođača priključenih na prijenosnu mrežu, radi obračuna i jamstva podrijetla električne energije s obzirom na primarni izvor energije,

– održavanje parametara kvalitete električne energije,

– pružanje informacija o budućim potrebama za električnom energijom uz suglasnost operatora tržišta te ostalih informacija potrebnih tijelu nadležnom za regulaciju,

– pružanje obrazloženog prijedloga Ministarstvu ili Agenciji o potrebi izgradnje novih objekata za proizvodnju radi sigurnosti opskrbe,

– praćenje sigurnosti opskrbe električnom energijom uz obvezu objavljivanja izvješća najmanje jedanput u dvije godine,

– davanje potrebnih uputa za pravilan rad sustava za proizvodnju i prijenos u skladu s kriterijima pouzdanosti i sigurnosti prema mrežnim pravilima elektroenergetskog sustava,

– pridjeljivanje prijenosne moći interkonekcijskih vodova,

– dužnu pozornost zaštiti prirode i okoliša.

Članak 20.

(1) Svaki prigovor nezadovoljne strane na rad operatora prijenosnog sustava ili na rad operatora distribucijskog sustava dostavlja se operatoru u pisanom obliku.

(2) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava u slučaju

neudovoljavanja prigovora iz stavka 1. ovoga članka, obvezan je ustupiti predmet na daljnje postupanje Agenciji.

(3) Odluka Agencije je konačna.

Članak 26.

(1) Opskrba električnom energijom je energetska djelatnost neovisna od djelatnosti prijenosa i distribucije električne energije, a odnosi se na kupnju električne energije i prodaju električne energije kupcima. Postupak prodaje električne energije obuhvaća obradu obračunskih elemenata, obračun potrošnje električne energije, ispostavu računa i naplatu obračunate električne energije za svako mjerno mjesto, prema ugovorenim odnosima za povlaštene kupce ili reguliranim odnosima za tarifne kupce.

(2) Opskrbljivač povlaštenih kupaca je svaki energetski subjekt koji pruža usluge opskrbe povlaštenim kupcima nakon što pribavi dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom.

(3) Opskrbljivač tarifnih kupaca je energetski subjekt koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom i obvezu javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom.

(4) Vlada Republike Hrvatske uredbom propisuje minimalni udjel električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, koji je obvezan preuzeti svaki energetski subjekt za opskrbu električnom energijom, vodeći pri tomu računa o potencijalima pojedinoga obnovljivog izvora energije, kogeneracije i o zaštiti okoliša.

(5) Opskrbljivač električne energije je obvezan da u računu ili u prilogu računa te u promocijskim materijalima koji su dostupni krajnjem kupcu navede barem jedanput godišnje:

– udjel pojedinog izvora energije u izvorima koje je koristio za zadovoljavanje potreba kupaca

– upućivanje na postojeće izvore informacija, primjerice internetske stranice, gdje su javnosti dostupne informacije o utjecaju na okoliš, u smislu ispuštanja ugljik-dioksida i radioaktivnog otpada kao posljedice proizvodnje električne energije iz svih goriva za cjelokupnu proizvodnju koje je koristio u prošloj godini.

(6) Podaci iz stavka 5. ovoga članka moraju odgovarati podacima iz ostvarene energetske bilance Republike Hrvatske za prethodnu godinu.

Članak 27.

(1) Opskrbljivač je dužan osigurati svim kućanstvima i malim kupcima, na njihov zahtjev, opskrbu električnom energijom određene kvalitete kao javnu uslugu prema reguliranim uvjetima.

(2) Mali i srednji kupci mogu se udruživati radi zajedničkog nastupa prema opskrbljivaču, u cilju osiguravanja mjera zaštite kupaca, razvidnosti i poboljšanja ugovornih uvjeta, općih informacija i mehanizama u rješavanju sporova.

Članak 28.

(1) Opskrbljivač tarifnih kupaca sklapa ugovor o opskrbi i ugovor o korištenju prijenosne i/ili distribucijske mreže s tarifnim kupcima električne energije.

(2) Povlašteni kupac i opskrbljivač, kojeg on slobodno izabere, sklapaju ugovor o opskrbi električnom energijom i slobodno ugovaraju količinu i cijenu električne energije.

(3) Ugovor o opskrbi, osim komercijalnih podataka, opskrbljivač dostavlja operatoru tržišta.

(4) Korištenje mreže ugovara se s operatorom prijenosnog sustava ili operatorom distribucijskog sustava, uključujući naknade propisane Zakonom o energiji, a isti se ugovor dostavlja operatoru tržišta.

(5) Sadržaj ugovora iz stavka 1. i 4. ovoga članka uređuje se općim uvjetima opskrbe električnom energijom.

Članak 30.

(1) Operator tržišta također je odgovoran za:

– evidentiranje svih ugovornih obveza između subjekata na tržištu električne energije,

– obračun energije uravnoteženja prema ugovorenim količinama po podacima koje o tome dostavlja operator prijenosnog sustava,

– usklađivanje tržišnih planova zbog tehničkih mogućnosti i iznimnih okolnosti u prijenosnoj ili distribucijskoj mreži na temelju informacija operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava,

– vođenje evidencije povlaštenih kupaca na tržištu do potpunog otvaranja tržišta električne energije,

– vođenje evidencije opskrbljivača,

– sklapanje ugovora sa svim opskrbljivačima radi osiguranja minimalnog udjela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije,

– prikupljanje naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije od opskrbljivača tarifnih i povlaštenih kupaca,

– sklapanje ugovora s povlaštenim proizvođačima koji imaju pravo na poticajnu cijenu,

– obračun, prikupljanje i razdiobu sredstava prikupljenih od naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije na prozvođače električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije na temelju sklopljenih ugovora,

– analizu djelovanja tržišta i predlaganje mjera za njegovo unapređenje.

(2) Operator tržišta električnom energijom donosi Pravila djelovanja tržišta električnom energijom uz prethodno mišljenje operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava i suglasnost Agencije.

Članak 32.

(1) Nakon stjecanja statusa, povlašteni kupac treba u roku od šest mjeseci izabrati svog opskrbljivača, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom putem nositelja obveze javne usluge opskrbe, prema tarifnom sustavu opskrbe električne energije s iznimkom povlaštenih kupaca.

(2) Povlašteni kupac iz kategorije kućanstvo ili mali kupac koji ne želi koristiti pravo povlaštenog kupca ili ne uspije pronaći opskrbljivača, ugovara opskrbu električnom energijom s nositeljem obveze javne usluge opskrbe prema tarifnom sustavu opskrbe električne energije s iznimkom povlaštenih kupaca.

(3) Povlašteni kupac čiji opskrbljivač prestane s radom mora u roku od 30 dana pronaći novog opskrbljivača, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom putem nositelja obveze javne usluge opskrbe, prema tarifnom sustavu opskrbe električne energije s iznimkom povlaštenih kupaca.

Članak 33.

(1) Tarifni kupac opskrbljuje se električnom energijom u sustavu obveze javne usluge po cijenama iz tarifnog sustava za električnu energiju.

(2) Radi posebnoga gospodarskog i društvenog interesa, Vlada Republike Hrvatske može privremeno utvrditi niže cijene u dijelu cijene električne energije koji se odnosi na proizvodnju električne energije za pojedinu kategoriju tarifnih kupaca.

Članak 34.

Iznimno od odredbi članka 22. i 23. ovoga Zakona, na prijedlog opskrbljivača električne energije, Ministarstva, operatora tržišta ili tijela nadležnog za regulaciju, operator prijenosnog sustava može odbiti pristup mreži tržišnom sudioniku ako namjerava uvesti električnu energiju iz države u kojoj je otvorenost tržišta manja nego što je u Republici Hrvatskoj.

Članak 35.

U skladu s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku, operator prijenosnog sustava mora obaviti prekogranični prijenos električne energije kroz prijenosnu mrežu pod uvjetima i na način određen tim ugovorima i tehničkim mogućnostima interkonekcijskih vodova.

Članak 38.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj energetski subjekt koji:

– ne postupi po zahtjevu Agencije (članak 15. stavak 3. i članak 18. stavak 3.),

– ne održava prijenosnu mrežu (članak 16. stavak 1. podstavak 1.),

– ne izvodi priključak korisnika mreže sukladno odredbi članka 16. stavka 1. podstavka 2. i članka 19. stavka 1. podstavka 4. ovoga Zakona,

– postupi prema povlaštenim proizvođačima prigodom angažiranja proizvodnih objekata protivno članku 16. stavku 1. podstavku 7. i članku 19. stavku 1. podstavku 6. ovoga Zakona,

– ne dostavi ili dostavi netočne podatke operatoru tržišta o električnoj energiji preuzetoj u mrežu od povlaštenog proizvođača (članak 16. stavak 1. podstavak 9. i članak 19. stavak 1. podstavak 5.),

– ne održava parametre kvalitete električne energije (članak 16. stavak 1. podstavak 10. i članak 19. stavak 1. podstavak 7.),

– angažira proizvodne objekte protivno odredbi članka 17. stavka 3. ovoga Zakona,

– ne održava distribucijsku mrežu (članak 19. stavak 1. podstavak 1.),

– ne osigurava usklađeno djelovanje distribucijske mreže s prijenosnom mrežom te priključenim mrežama i postrojenjima korisnika (članak 19. stavak 1. podstavak 8.),

– ne ustupi predmet na daljnje postupanje Agenciji (članak 20. stavak 2.),

– ne izrađuje planove razvoja i izgradnje (članak 21. stavak 1. i 2.),

– planove razvoja i izgradnje ne izrađuje u skladu sa Strategijom energetskog razvitka i Programom provedbe Strategije (članak 21. stavak 3.),

– odbije pristup mreži (članak 22. stavak 1.),

– pristupi izgradnji izravnog voda bez suglasnosti Agencije (članak 24.),

– ne primjenjuje odredbe Mrežnih pravila elektroenergetskog sustava (članak 25.),

– pruža usluge opskrbe povlaštenim kupcima bez dozvole Agencije (članak 26. stavak 2.),

– ne preuzme minimalni udjel električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (članak 26. stavak 4.),

– ne dostavi ugovor o opskrbi operatoru tržišta (članak 28. stavak 3.),

– objavi pravila djelovanja tržišta električne energije bez suglasnosti Agencije (članak 30. stavak 2.),

– ne postupa prema Pravilima djelovanja tržišta električne energije iz članka 30. stavak 2. ovoga Zakona,

– ne postupa prema rješenju inspektora (članak 37.).

(2) Novčanom kaznom u iznosu od 300,00 do 5.000,00 kuna kaznit će se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka odgovorna osoba energetskog subjekta.

(3) Uz novčanu kaznu za prekršaj može se energetskom subjektu koji je počinio dva ili više prekršaja ili u roku od godine dana dva ili više puta ponovi prekršaje iz stavka 1. ovoga članka izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja energetske djelatnosti u trajanju do godinu dana, a odgovornoj osobi u energetskom subjektu može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja istih poslova u trajanju do godinu dana.